

Türkiye’de İlkokula Başlama Yaşının Beş Yaşa İndirilmesinin Eğitim Politikaları Açısından Değerlendirilmesi

Sadık Kartal, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi EF, e-posta: skartal@mehtetakif.edu.tr.

Giriş

Sekiz yıllık zorunlu eğitim ilk defa 9. Milli Eğitim Şurası’nda önerilmiş ancak 1997 yılında uygulamaya konulabilmiştir. 30.3.2012 tarihli ve 6287 sayılı kanunla Türk eğitim sisteminde zorunlu eğitim 12 yıla çıkarılmış ve üç kademeye ayrılmıştır. Birinci kademe 4 yıl süreli ilkokul (1. 2. 3. ve 4. sınıf), ikinci kademe 4 yıl süreli ortaokul (5. 6. 7. ve 8. sınıf) ve üçüncü kademe 4 yıl süreli lise (9. 10. 11. ve 12. sınıf) olarak düzenlenmiştir. Yapılan değişiklik ile ilköğretim çağı 6 - 13 yaş olarak değiştirilmiş ve Eylül ayı sonu itibarıyla 5 yaşını doldurmuş, 6 yaşına girmiş çocuklara ilköğretime başlama zorunluluğu getirilmiştir. 21.7.2012’de çıkarılan yönetmelik (MEB İlköğretim Kurumları Yönetmeliği) değişikliği ile aşağıdaki düzenleme yapılmıştır:

İlkokulların birinci sınıfına, kayıtların yapıldığı yılın Eylül ayı sonu itibarıyla 66 ayını dolduran çocukların kaydı yapılır. Gelişim yönünden ilkokula hazır olduğu anlaşılan 60-66 ay arası çocuklardan, velisinin yazılı isteği bulunanlar da ilkokul birinci sınıfa kaydedilir. Yaşça kayıt hakkını elde eden, ancak bedenlen veya zihnen yeterince gelişmemiş olup okula uyum sağlayamayan 66 ay ve üzeri çocuklar da Kasım ayı sonuna kadar sağlık kurumlarından verilen bedenlen veya zihnen gelişmemiş tıbbi tanılı rapor üzerine okul öncesi eğitime yönlendirilebilir veya kayıtları bir yıl ertelenebilir.

Adı geçen yasa gereği 2012/13 eğitim öğretim yılından itibaren 5 yaşındaki çocuklar okula başladılar. 1983-1985 eğitim-öğretim yılında beş yaş çocuklarının ilköğretime alınmalarının denendiği ve bu uygulamanın başarısızlıkla sonuçlandığı da bilinmektedir. Kamuoyunda alıncelce ve siyasi kaygılarla hareket edilerek bu kanunun gündeme getirildiği çokça konuşuldu. Düzenlemenin uygunluğu uygulamada ve bununla ilgili yapılacak bilimsel araştırmalarla ortaya çıkacaktır. Bu noktada yasa teklifinin kamuoyunun gündemine girmesinden uygulamaya geçilmesine kadar çeşitli kurum ve kuruluşlar görüş belirttiler.

Yeni düzenlemenin gerekçesi, 20.2.2012 tarih ve 2/358 sayılı “5.1.1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanun” teklifinde şu şekilde ifade edilmiştir: “... meslekî eğitimden arzu edilen düzeyde yararlanabilmek için, öğrencinin ilgi ve beceri

alanlarının küçük yaşlardan itibaren tespit edilerek gerekli yöneltme ve yönlendirmelerin yapılması şarttır.” Yasa TBMM’ye sunulduğunda muhalefet partileri şerh koyarak kanuna karşı olan tutumlarını belirtmişlerdir. İlköğretime başlama yaşının 6 yaşa indirgenmiş olması ile ilköğretimin ikinci kademesinin 10-13 yaş grubundaki öğrencilerin soyut düşünme evresine geçemediklerinden tercih yapmaya yönlendirilecek olup, bu uygulamanın bilimsel gerçeklerle çelişeceği belirtilmiştir. Muhalefet partileri yasanın çok yönlü araştırma/inceleme sürecinden geçmemiş, alt yapısı çok iyi hazırlanmamış, iyi analiz edilmemiş, pilot uygulamaları gerçekleştirilmemiş, alan çalışmaları yapılmamış ve kamuoyunda yeterince tartışılmamış olduğunu, akademik çevreler ile sivil toplum kuruluşlarının görüşleri alınmadan sürpriz biçimde gündeme getirildiğini dile getirmişlerdir. Hatta Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi kanunun siyasi yönüne dikkat çekerek eğitimin gündelik siyasi tartışmalar içinde heba edilecek bir alan olmadığını, yapılacak yeni düzenlemelerin, başta siyasi partiler olmak üzere eğitimciler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, medya vb. tüm toplum kesimleri tarafından yeterince tartışıldıktan sonra olabildiğince geniş bir mutabakat ile yapılması gerektiğini savunmuştur.

Yasa tasarısı tartışıldığı sıralarda gerek kanunun gerekçesinde gerekse de tasarıyı savunan siyasiler dünyadaki uygulamaların 5 yaş olduğunu sıkça savunmuşlardır. Yasanın gerekçesinde

ABD’de eyaletler arasında farklı uygulamalar mevcut olmakla birlikte genel olarak öğrencilerin yaş gruplarına göre 4-6 yaşları arasında okul öncesi eğitimle başlayan süreçte 10-11 yaş grubunda ilköğretimin tamamlanması, İngiltere’de 5-18 yaşları arasındaki zorunlu eğitim süreci, Fransa’da 6-11 yaşları arasında ilkokul, Almanya’da 6/7-11/12 yaşları arasında ilkokul, Japonya’da da eğitim süreci 6 yıllık ilköğretim, şeklinde...

kurgulandığı belirtilmiştir. ODTÜ Eğitim Fakültesi ise buna karşı olarak dünyadaki ülkelerin büyük çoğunluğunda çocukların ilköğretime 6 yaşında, İskandinav ülkelerinde, 7 yaşında (84 ay) başladıklarını, az sayıdaki ülkede ilköğretime başlangıç yaşının 5 olduğunu, bu ülkelerden İngiltere’de ilkokula başlama yaşının 6’ya çıkarılması yönünde ciddi öneriler bulunduğunu ve bunun meclis gündeminde de tartışılmakta olduğunu belirtmiştir. Maltepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ayla Oktay diğer ülkelerde ilkokula başlama yaşının 5 ila 7 arasında değişmekte olduğunu saptamıştır. Eğitim Reformu Girişimi (ERG, 2012), UNESCO İstatistik Enstitüsü’nün verilerine dayanarak, dünyadaki 204 ülkenin 126’sında, yani ülkelerin % 62’sinde, okula başlama yaşının 6 olduğunu belirtmiştir. İlköğretime başlama yaşı 5’e indirildiğinde, Türkiye dünyada böyle bir eğitim yapısına sahip ve çocuklarının ilköğretim ilk kademeyi 9 yaşında tamamladığı tek ülke olacağını da eklemiştir.

Yasa, tasarı olarak gündemde iken 5 yaş çocuklarının özelliklerinin okul ortamına uygun olmadığı belirtildi. Örneğin, ODTÜ Eğitim Fakültesi 6 yaş öncesi dönemde dikkat süresi kısa olduğu için okullardaki 40 dakikalık derslerde bu çocukların oturmaları ve dikkatlerini derse vermelerinin mümkün olmadığını, bu nedenle çocukların dikkat dağınıklığı, disiplinsizlik, dinleme bozukluğu gibi etiketlendirmelere maruz kalmaları ve bu durumun sonraki eğitim yaşantılarını derinden etkilemesi olasılığının bulunduğunu belirtmiştir. Fakülte, ilköğretime başlama yaşının en az 6 (72 ay) olması gerektiğini savunmuştur. Açıklamaya gerekçe olarak çocukta hafızayı öğrenme amacıyla etkili kullanma, mantıklı düşünme, yorum yapma, bir işi başından sonuna gerçekleştirebilme yetilerinin 6 yıldan sonra gerçekleştiği, 6 yaş öncesi çocuğun beyindeki bilişsel yapıların okul temelli akademik öğrenme için henüz gelişmemiş olduğu, ilkokula başlama yaşının belirlenmesi konusunda çocuğun zihinsel gelişimi yanında fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişiminin de dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Maltepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ayla Oktay, okul yaşının bir yıl erkene alınmasının, ilköğretimin beklediği ön yeterlilikleri kazanma konusunda istenen düzeye henüz gelememiş çocukların okula gönderilmelerine sebep olacağını, bu da çocuklarda okul korkusu, vb psikolojik sorunların artmasına ve çocukların okulla ilgili ilk tecrübelerinin başarısız olmasına neden olabileceğini belirtmiştir.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi düzenlemeyle ilgili olarak bu yaş çocuklarının çoğu öz bakım gereksinimlerini bile kendi kendilerine karşılayabilecek, temel eğitime hazır olmalarını sağlayan fiziksel ve zihinsel gelişimi gösterecek düzeyde olmadığı için 72 ayını tamamlamış çocukların ilköğretime başlaması gerektiğini savunmuştur. Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi ise bu yaş çocukların, daha somut işlemler dönemine geçmedikleri için, birinci sınıf becerileri arasında bulunan okuma-yazma, basit sayısal değerlendirme ve işlemleri yapabilecek bilişsel düzeyde olmadıklarını belirtmiş ve bu yaş çocuklarının birinci sınıfa alınmasını pedagojik açıdan sakıncalı bulmuştur. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Elemanları “ilköğretime başlama yaşının çocuğun bilişsel, bedensel, duygusal, ahlaki gelişim dönemlerine ve özelliklerine aykırı” olduğunu belirtmiştir.

Eğitimle ilgili bazı kuruluşlar okul öncesi eğitimin zorunlu olmadan 5 yaş düzenlemesinin yapılmasının çeşitli sorunlara neden olacağını savunmuşlardır. Örneğin ERG, ilköğretime başlama yaşının erkene alınmasının, okulöncesi eğitimin sağlayacağı yararları sunamayacağını, okulöncesi eğitim zorunlu kılınmadan ilköğretime başlamanın erkene alınmasının, özellikle elverişsiz koşullarda büyüyen çocukların bilişsel beceri açısından yaşitlarına yetişememesi ve toplumsal eşitsizliklerin artması riskini taşıyacağını ifade etmiştir.

Yasanın gerekçesinde öğrencilerin erken yaşta okula başlamaları ile mesleğe yönlendirilmelerinin daha kolay olacağı belirtilmiştir. Ancak (Aksoy, 2012), okula başlama yaşının öne çekilmesinin dolayısıyla çıraklık yaşının da öne çekileceği, sonuçta yeterli gelişme gösteremeyen çocukların mesleki eğitimde yer alacağını savunmuştur. Yine Aksoy, okula başlama yaşının erkene alınmasının temel eğitimin bütünselliğini bozacağını, çocuklara yönelik programların erken bir dönemde ayrılaştırılmasının özellikle yoksul ve dezavantajlı grupların eğitim eşitsizliklerini daha da belirginleştireceğini ifade etmiştir. Okçabol (2012) ise çocukların 5 yaş sonunda elde ettikleri gelişmişlik düzeyi birbirinden çok farklı olduğundan, kimi çocuk beşinci yaşta ilköğretime başlama olgunluğuna erişebilse de büyük çoğunluğun ülkemiz şartlarında bu olgunluğa erişemeyeceğini, bu nedenle çocuğun erken yaşta okula başlaması istenilen bir durumun, aksine, çocuğun öğrenme isteğini yok edecek bir durum olduğunu belirtmiştir. Müftüoğlu (2012) ise eğitim yaşına ilişkin sınırlamalar ortadan kaldırılarak yaşam boyu öğrenme adı altında her yaşta eğitim sağlanarak sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda eğitilmelerinin sağlanacağını belirtmiştir.

Yaşça kayıt hakkı kazanan ancak beden ve ruhen yetersiz gelişme gösteren çocukların tabip raporu ile kayıt olup olamayacakları daha önce değinilen İlköğretim Kurumları Yönetmeliği ile belirtilmiştir. Bunun üzerine Türk Tabipler Birliği (TTB) 5 yaş çocuğunun zihinsel, fiziksel, sosyal ve psikolojik olarak ilkokula henüz hazır olmadığını, çocuğun okul eğitimine katılabilmesi için gerekli sosyal, duygusal, bilişsel, dil ve motor becerilerinin gelişimini 6 yaştan (72 ay) önce tamamlanamayacağı, küçük yaşta okula başlayanlarda ayrılık kaygısı rahatsızlığı görülme riski bulunduğunu, dürtü kontrolü 5 yaşındaki bir çocukta tam gelişmediğinden davranışlarının kontrolünü sağlamakta zorlanacağını yayınladığı raporda belirtmiştir. Beş yaşından önce el-göz koordinasyonunun, ince motor becerilerin, işlemsel düşüncenin tam gelişmemiş olması, soyut düşüncenin yetersizliği ve dikkati sürdürmedeki güçlükler nedeniyle bu yaşta çocuklar öğrenme becerilerinde zorlanacakları, erken dönemde başarısızlık duygusu edinen çocukların okuldan soğudukları ve okul yaşamını kısa sürede bıraktıkları ifade edilmiştir. TTB eğitime başlama yaşını aşağıya indirmenin önemli bir sonucu olarak kendini başarısız görerek büyüyen ve dolayısıyla kendine güvensiz ve başarılı olabileceğine inancı kalmamış nesiller yetiştirileceği sözlerini de eklemiştir.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, düzenlemeyle ilgili olarak önerilen yeni sistemin öğretmen yetiştirme koşullarına uygun olmadığını, mevcut öğretmen yetiştirme sistemi içinde okul öncesi dönem, 1-5. sınıflar, 6-8. sınıflar, 9-12. sınıfların öğretmenleri farklı bölümlerde ve farklı pedagojik ilkelerle yetiştirildiğinden öğretmenlerin aldıkları eğitimin, hedeflenen yaş grubundan

farklı bir grubun eğitimini üstlenmek zorunda kalacaklarını, ilk dört sınıfın öğretmeninin hem okul öncesi hem sınıf öğretmeni olarak görev yapmasının sakıncalı olduğunu ifade etmiştir.

Eğitim-Sen düzenlemeye eğitim biliminin temel ilkeleri göz önünde bulundurularak karşı çıkılması gerektiğini belirtmiştir. Türk Eğitim-Sen “Kas sinir koordinasyonu tam gelişmemiş, 5 yaş grubunun, 1. Sınıfa kaydının ilmî hiçbir gerekçesi bulunmamaktadır” şeklinde görüş ifade etmiştir. Eğitim-İş ise

Anaokuluna gitmeden ilköğretime başlayacak olan çocuklar yeterli bilişsel, duygusal, sosyal ve fiziksel gelişimi sağlayamadan ilköğretimde sunulan becerileri edinemez. Bu yaş çocuklarının çoğu öz bakım gereksinimlerini bile kendi kendilerine karşılayamazlar. Bu çocukların önemli bir bölümü henüz tuvalet alışkanlığı kazanmamış, kural algısı oluşmamış, kalem tutma becerisi edinmemiş, oyun çağındaki çocuklardan oluşmakta...

olduğunu söyleyerek düzenlemeye karşı çıkmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Ağustos 2012’de yaptığı açıklamada yukarıdaki eleştirilere cevap vererek yeni düzenleme ile ilköğretim birinci sınıfa o eğitim öğretim yılı için 30 Eylül itibariyle 66. ayını dolduranların, daha önceki uygulamada ise o yılın 31 Aralık tarihi itibariyle 72. ayını dolduranların kayıt olmakta olduğunu, yeni uygulama ile eski uygulama arasında farkın sadece 2 – 3 aylık bir süreyi kapsadığını belirtmiştir. Bu farkın çocukların fiziksel ve ruhsal gelişiminde olumsuzluk yaratmayacağı, birinci sınıfta uygulanacak programların yeni durum nedeniyle yaş grubuna uygun olarak revize edilmekte olduğunu beyan etmiştir. Eğitim Bir-Sen, düzenlemeyi uygun bulduğunu belirterek “66-72 ay aralığındaki çocukların velilerinin isteğine bağlı olarak, 72 ayını tamamlayan çocukların zorunlu olarak ilkokul birinci sınıfa kaydolmasının öngörülmesi uygun olacaktır.” şeklinde görüş belirtmiştir.

Genel olarak okula başlama yaşının kaç olması gerektiği veya bunla ilgili kriterin ne olması gerektiği akla gelen sorudur. Maltepe Üniversitesi Eğitim Fakültesinden Prof. Dr. Ayla Oktay okula başlama kriterlerinin ülkenin nüfus yapısına, ekonomik durumuna, iklim ve coğrafi koşullara, çocuğa verilen değere, çocuğun özelliklerine göre değişmekte olduğunu söylemiştir.

Uygulama yeni olduğu için eski/yeni, 5/6 yaş karşılaştırılması konusunda araştırmalara ulaşamamıştır. Bu bağlamda yapılan çalışmanın amacı, Türkiye eğitim sisteminde ilkokula başlama yaşının beş yaşa indirilmesi konusunda öğretmen adaylarının görüşlerini ortaya koymak ve buna dayalı olarak eğitim politikaları bağlamında bir değerlendirme yapmaktır. Çalışma gelişim

dönemleri ve özelliklerini ele almaktan ziyade eğitim politikaları ekseninde yürütülmüştür.

Yöntem

Araştırma, 2011-2012 öğretim yılı bahar döneminde Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan 89 öğretmen adayı üzerinde yapılmıştır. Araştırmacının belirtilen anabilim dalında Erken Çocukluk Eğitimi dersine girmesi, verilerin toplanmasını kolaylaştırmış, öğretmen adaylarına araştırmanın amacı belirtilmiş, ön görüşme sonucunda tüm 3. sınıf öğretmen adaylarına "ilkokula başlama yaşının 60-66 aya indirilmesi konusunda neler düşünüyorsunuz" şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Soru yazılı olarak öğretmen adaylarına verilmiş ve cevaplarını yazılı olarak yazmaları istenmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmacı ile nitel araştırma konusunda deneyimli bir başka öğretim üyesi ayrı ayrı yazılı verileri kodlamış ve birbirlerine yakınlık açısından görüş maddeleri oluşturulmuştur. Maddeler karşılaştırılarak tutarlık oranı hesaplanmıştır. Düzenlemeye olumlu/olumsuz bakanlar şeklinde iki genel görüş kategorisi oluşturulmuştur. Bu genel kategoriler altında görüşlerin birbirlerine yakınlığına göre alt maddeler oluşturulmuştur. Kategorileri oluşturan maddelerin kendi aralarındaki ilişkisi ile her bir maddenin diğerleriyle ilişkisi kontrol edilerek bütünlük sağlanmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini artırmak için araştırmacı, süreçte yapılanları ayrıntılı bir biçimde tanımlamıştır.

Bulgular

Bu kısımda öğretmen adaylarının görüşlerine dayalı olarak oluşturulan olumlu/olumsuz görüşler ve bunlara ait maddelerin yüzde ve frekansları ele alınmıştır. Olumlu/olumsuz görüş belirlenlere ait maddelerin ve bu maddelere ait frekans ve yüzde dağılımları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo1 Okula başlama yaşının 5 yaşa indirilmesi konusunda olumlu/olumsuz görüşler

Görüşler/maddeler	f	%
<i>Olumsuz görüş belirtenler</i>		
El- göz koordinasyonu zayıf	05	2,3
Psikomotor zihinsel duygusal gelişimleri düşük	34	15,2

Öz bakım becerileri yetersiz	19	8,5
Okul öncesi eğitim yaygın olmadığından okula hazır değildirler	02	0,9
Sınıf öğretmenlerinin formasyonu buna uygun değildir	13	5,9
Hazır bulunuşluk düzeyi düşüktür	02	0,9
Çocuğun erken yaşta okula başlaması onun erkenden okuldan soğumasına neden olur	05	2,2
Oyun döneminde dir	36	16,2
Parmak kasları yeterince gelişmemiştir- kalem tutamaz	27	12,2
Bu yaşta ben merkezcidir paylaşmayı pek sevmez	06	2,7
Aileden bu yaşta koparılması çeşitli uyum sorunlarına neden olur	22	9,9
İletişim becerileri zayıftır	02	0,9
Öğrenme hızları yavaştır	02	0,9
Sorumluluk almaya hazır değildirler	02	0,9
Dikkat süreleri kısadır	03	1,4
Farklı yaş gruplarının aynı ortamda olması sıkıntı oluşturur (6-7 yaş)	06	2,7
Okulların fiziki donanımı bu yaşa uygun değil	02	0,9
<i>Olumlu görüş belirtenler</i>		
Bu dönem zihinsel, bedensel, sosyal, duygusal gelişimi açısından hızlı bir dönemdir	20	9
6 Yaşına kadar beynin %70 i gelişir	02	0,9
Araştıran, eleştiren, düşünen bireyler için erken yaşta okula başlamak uygundur	03	1,4
Toplumda zararlı alışkanlıkların önüne geçilmiş olur(çocuk okul ortamında olduğu için)	09	4,1

Tablo 1 incelendiğinde en büyük yüzde ile (% 16,1) öğretmen adayları bu dönemdeki çocukların oyun döneminde olduklarını ve okula başlamalarının oyundan kopmalarına neden olacağını belirtmişlerdir. Bu konuda bir öğretmen adayı “ ...bu uygulamayı çocuğun oyun hakkının elinden alınması olarak

görüyorum. Henüz oyun çağındaki çocukların direk olarak okul ortamına sokulması yanlış, çünkü çocuklar birçok beceriyi oyunla kazanırlar” diyerek uygulamanın yerinde olmadığına vurgu yapmıştır. Buna paralel olarak görüşlerin % 2,2’si çocuğun erken yaşta okula başlamasının onun erken yaşta okuldan soğumasına neden olacağını, % 1,4’ü dikkat sürelerinin kısa olacağını, % 0,9 ile de sırasıyla bu yaştakilerin sorumluluk almaktan kaçacakları, hazır bulunuşluk düzeylerinin düşük olacağı ve okul öncesi eğitim yaygın olmadığından okula hazır olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Görüşlerin % 15,2’si bu yaş çocuklarının psikomotor, zihinsel, duygusal gelişimlerinin düşük olacağı şeklindedir. Katılımcılardan birisi bu konuyla ilgili şunları söylemiştir: “bu yaş çocuklarının büyük küçük kas gelişimi yeteri kadar gelişmemiştir. Dengeli hareket edemez, yardıma muhtaçtır. Kendi temizliğini yapamaz, iletişimde zorluk çeker ve öğrenme hızları yavaştır.” Bununla birlikte el göz koordinasyonları zayıf diyenlerin oranı % 2,3’dir. Bir öğretmen adayı “bu yaştaki çocuğun el göz koordinasyonu gelişmemiştir. Dolayısı ile bu çocuklara kalem tutmayı ve yazı yazmayı öğretmek çok zor olacaktır” demiştir.

Öz bakım becerilerinin yetersiz olduğunu söyleyen adaylardan (% 8,5) birisi “... bu yaştaki çocuklar daha anasının kuzusu denecek kadar küçüklerdir. Ne doğru dürüst elbiselerini giyebilir ne de bir ortama uzun süre ayak uydurabilirler” şeklinde görüş belirtmiştir. Ayrıca, parmak kaslarının yeterince gelişmediğinden kalem tutamayacaklarını belirtmişlerdir(% 12,2). Bu yaş çocuklarının parmak kaslarının yeterince gelişmediğini belirten bir öğretmen aday şöyle demiştir: “küçük kasları tam olarak gelişmemiş çocukların okula başlamalarını doğru bulmuyorum. Kalem tutması, makas kullanabilmesi, yaz yazması zordur.” Başka bir katılımcı “okula başlama yaşının 60-66 aya indirilmesi fikrine karşıyım. Çünkü o yaşlardaki çocuğun kas gelişimi daha tam olarak tamamlanmamıştır. Kolayca yazı yazamaz, kalem tutmada zorlanacağı için okuma yazmayı öğrenmekte zorluk çeker” demiştir. Bazı katılımcılar (% 0,9) ise bu çocukların öğrenme hızlarının yavaş olacağını belirtmişlerdir.

Ailelerinden koparıldıkları takdirde 5 yaş çocuklarında çeşitli uyum sorunlarının ortaya çıkacağını belirten görüşlerin oran ise % 9,9’dur. Bu konuda bir katılımcı görüşlerini “ailesinden bu yaşta ayrılan çocuklar okula adapte olmakta zorlanacaklar ve bu da basarsızlığa neden olacaktır” şeklinde belirtmiştir. Bu tespiti paralel olarak öğretmen adayları, bu durumdaki çocukların benmerkezci, paylaşmayı sevmeyen (% 2,7) ve iletişim becerileri düşük (% 0,9) olacağını belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarından sınıf öğretmenlerinin formasyonlarının bu uygulamaya uygun olmadığını belirtenlerin oran ise % 5,9’dur. Bu konuda bir katılımcının

“sınıf öğretmenlerinin formasyonu buna uygun değildir. Sınıf öğretmeni olarak eğitim alan öğretmenlerimizin uygulayacağı yöntemler öğrenciye ağır gelebilir, öğrenci anlamakta güçlük çekebilir ve bu nedenle başaramama korkusu ve okula karşı olumsuz tutum sergileyebilir” şeklindeki sözü diğer katılımcıların görüşlerini özetler niteliktedir. Ayrıca okulların fiziki donanımın buna uygun olmadığını belirtenler ise % 0,9 oranındadır. Yukarıdakilere ek olarak farklı yaş (6-7) gruplarının aynı ortamda olmasının sıkıntı yaratacağı görüşüne öğretmen adayları % 2,7 ile katılmışlardır.

Altı yaş uygulamasının uygun olduğunu belirtenlere bakıldığında, bunların % 9'u bu dönemde zihinsel, bedensel, sosyal, duygusal gelişimi açısından hızlı bir dönem olduğunu belirterek uygulamanın uygun olduğu konusunda görüş belirtmişlerdir. Bu doğrultuda görüş belirtenlerden bir katılımcının ifade ettikleri diğerlerinin görüşlerini özetler niteliktedir:

0-6 yaş çocukların gelişimlerinin en üst düzeyde olduğu yaşlardır. Bu yaşlarda edinilen her şey onların geleceğini düzenliyor. Türkiye'nin de mevcut hal ve durumu belli, kırsal kesimde o yaşlardaki çocuklar her şeyden habersiz, ileride çalışmak zorunda kalıyorlar, ya da sokaklarda zamanlarını geçiriyorlar, ya da TV başında, bilgisayar başında zaman geçiriyorlar. Bilinçsiz aileler çoğunlukta. Bence 5,5 yaş zararın neresinden dönülürse kardır. Köy okulu bile olsa kardır.

Bir başka öğretmen adayı “ bu yaştaki çocukların gelişimleri (zihinsel, bedensel, sosyal ve bilisel açıdan) en hızlı ve en önemli dönemdedir. Bu yaşta ilkokula başlamaları bilgileri daha doğru, hızlı ve iyi kavramalarını sağlar” demektedir. Yine başka bir aday, “ilkokula başlama yaşının 60/66 aya indirilmesine katılıyorum. Çünkü bu yaşlar çocuğun bilişsel, sosyal, duygusal ve fiziksel açıdan en hızlı geliştiği dönemdir. Bu dönemde öğrenmeler daha kalıcı olur, bu dönemde öğrendiklerinin % 80'ini hatırlayabilirler” demektedir.

Olumlu görüş belirtenlerin % 0,9'u 6 yaşına kadar beynin % 70'inin geliştiğini ifade etmişlerdir. Aynı şekilde görüşlerin % 4,1'i çocuğun erken yaşta okula başlamasının onların toplumda yer alan zararlı alışkanlıklardan uzak kalmalarına neden olacağını belirtmişlerdir. Bu konuda, iki farklı katılımcıdan biri benzer “okul öncesi eğitim yaygın olmadığından ilkokula başlama yaşının 5 yaşa indirilmesi ile dezavantajlı gruplar avantajlı hale gelir ve okul öncesine gidemeyen çocuklar eğitim görmüş olurlar” derken, diğeri de “bu yaşlar (60-66 ay) tam çocuğun kapma yaşı, beyninin en çok çalıştığı, almak istediklerini, hemen kapdığı bir dönem olduğu için bence çok ideal bir karar olmuş” demektedir. Katılımcı görüşlerinin % 1,4'ü de araştıran, eleştiren, düşünen bireyler için erken yaşta okula başlanmasının daha uygun olacağı şeklindedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Türkiye eğitim sisteminde okula başlama yaşının 5 yaşa indirilmesi ile ilgili öğretmen adaylarının görüşlerini ortaya koymaya çalışılan bu çalışmada, öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu olumlu, diğer kısmı ise olumsuz görüş ileri sürmüşlerdir. Olumlu görüş belirtenlerin büyük çoğunluğu bu dönemdeki çocukların oyun döneminde oldukları ve okula başlamalarının oyundan kopmalarına neden olacağını belirtmişlerdir.

Öğretmen adayları çocuğun erken yaşta okula başlamasının onun erken yaşta okuldan soğumasına neden olacağını savunmuşlardır. ODTÜ Eğitim Fakültesi, düzenlemenin yasallaştığı sırada okullardaki 40 dakikalık derslerde bu çocukların oturmalarının ve dikkatlerini derse vermelerinin mümkün olmadığını, bu nedenle çocukların dikkat dağınıklığı, disiplinsizlik, dinleme bozukluğu gibi etiketlendirmelere maruz kalmaları ve bu durumun sonraki eğitim yaşantılarını derinden etkilemesi olasılığının olduğunu belirtmeleri öğretmen adaylarının görüşleri ile paraleldir. Piaget'e göre alt yaşın altındaki çocukların kuralların olmadığını, 6 yaşındaki çocukların ise kuralların farkında oldukları ancak kuralların neden konulduğunu ve onları neden izlemek gerektiğini anlamadıklarını (Senemoğlu, 2009) belirtmiştir.

Olumsuz görüş belirtenlerin bir kısmı bu yaş çocukların psikomotor, zihinsel, duygusal gelişimlerinin düşük olduğunu savunmuşlardır. ODTÜ Eğitim Fakültesi, Türk Tabipler Birliği (TTB) ve Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Elemanları, bu çocukların ilköğretime başlamak için yeterli zihinsel, fiziksel, sosyal ve psikolojik olgunluğa ulaşamadıklarını şeklindeki görüşleri bulguyu destekler niteliktedir. Karadeniz (2012) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin %76,5'i 66 aylık çocukların ilkokula başlamasını fiziksel ve duygusal açıdan uygun bulmadıklarını belirtmişlerdir. 4-7 yaş arası sezgisel dönemde çocuklar üst düzeyde sınıflama yapamazlar ve bütün ile parça arasında ilişki kuramazlar (Senemoğlu, 2009) şeklindeki literatür bilgisi bulgular ile uyumludur.

Olumsuz görüş belirtenlerin bu yaş çocukların dikkat sürelerinin kısa olacağını, bu yaştakilerin sorumluluk almaktan kaçacakları, hazır bulunuşluk düzeylerinin düşük olacağı ve okul öncesi eğitim yaygın olmadığından okula hazır olmadıklarını ifade etmişlerdir. Pedagojik açıdan eğitime hazır olma anlamına gelen hazır bulunuşluk, okulöncesine giden ve gitmeyenler arasında farklılıklar oluşturacak, eğitim sunumu bakımından eşit durumda olmayan çocuklara aynı programı uygulamak sıkıntılar yaratabilecektir. Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi ise bu yaş çocukları, daha somut işlemler dönemine geçmediği için 1. sınıf becerileri arasında bulunan okuma-yazma, basit sayısal değerlendirme ve işlemleri yapabilecek bilişsel düzeyde olmadıklarını belirtmiştir.

Olumsuz görüş belirten öğretmen adaylarının, öz bakım becerilerinin ve parmak kaslarının yeterince gelişmediğinden çocukların kalem tutamayacaklarını ve öğrenme hızlarının yavaş olacağını belirtmeleri Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ile Maltepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ayla Oktay ifade ettikleri görüşler ile benzerdir. Öğretmen adayları sınıf öğretmenlerinin formasyonlarının bu uygulamaya uygun olmadığını da belirtmişlerdir. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi önerilen yeni sistem mevcut öğretmen yetiştirme koşullarına uygun olmadığı şeklindeki görüşü öğretmen adaylarının görüşü ile paraleldir.

Çocukların aileden bu yaşta koparılması çeşitli uyum sorunlarına neden olacağını öğretmen adayları belirtmişlerdir. Senemoğlu (2009), 3-6 yaş arasındaki çocukların temel olarak aileden daha çok etkilendiklerini söylemiştir. Bu yaştaki çocukların benmerkezci ve paylaşmayı sevmemeleri öğretmen adaylarınca belirtilen başka bir görüştür. Yine Senemoğlu (2009), somut işlem döneminin başladığı 7 yaşından itibaren çocuk ben merkezlikten uzaklaşmaya başladığını ifade etmiştir. İletişim becerilerinin düşük olacağını belirtmelerinin yanında okulların fiziki donanım buna uygun olmadığını, farklı yaş (6-7) grupların aynı ortamda olmasının sıkıntı yaratacağını öğretmen adayları belirtmişlerdir.

Altı yaş uygulamasının uygun olduğunu belirten görüşlere bakıldığında ise bu dönemde zihinsel, bedensel, sosyal, duygusal gelişimi açısından hızlı bir dönem olduğunu, 6 yaşına kadar beyin % 70'inin geliştiğini, çocukların erken yaşta okula başlamalarının onların toplumda yer alan zararlı alışkanlıklardan uzak kalacaklarına neden olacağını belirtmişlerdir. Ayrıca erken yaşta okula başlamalarının araştıran, eleştiren, düşünen bireyler için daha uygun olacağı şeklinde de beyanda bulunmuşlardır.

Okul öncesi dönem yani 0- 6 yaş dönemi çocuk gelişimi için kritik bir dönemdir. Bu dönemde organizma çevre etkilerine daha çok duyarlıdır ve daha hızlı öğrenir. Zihinsel ve dil gelişimi kritik bir öneme sahiptir (<http://www.egitimbersen.org.tr/yayinlarimiz/149-egitimbersen.org.tr-149.pdf>). Bu dönemde çocuğa hazırlanacak zengin uyarıcı çevre onun gelişiminde diğer dönemlerden daha olumlu etkiye sahiptir (Senemoğlu, 2009). Bundan hareketle bu dönemde çocuğun kontrollü bir ortamda yetiştirilmesi gerekmektedir. Ancak 1. sınıf gibi kuralları katı olan bir ortama bu yaş çocuklarının alınması çeşitli uyum sorunlarına neden olabilir. Ancak programın esnetilerek bu yaşa uygun hale getirilmesi olası olumsuzlukları bertaraf edebilir. Gelişim kuramının kurucusu Piaget (Senemoğlu, 2009) öğrenmeye hazır olmanın önemine dikkat çekerek çocuklara, onların düzeylerine uygun, onları bir adım öteye ilerlemeye teşvik edecek nitelikte olan görevler ve ödevler verilmesi gerektiğini, onların gelişim

düzeyinin üstünde olan ve zihinlerini karıştırarak aşırı miktarda ve türden uyarıcıdan ise kaçınılması gerektiğini belirtmiştir.

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi kanununun siyasi yönüne dikkat çekmiştir. Buna göre eğitim, insan yetiştirme biçimlendirme sanatı olarak toplumun geleceğini şekillendirir. Yasa daha önce 1997'de yürürlüğe konulan kesintisiz sekiz yıllık zorunlu eğitim gibi alelacele gündeme getirilmiştir. Hâlbuki eğitim bilimi alanındaki çalmaların bulguları ve bu alandaki uzmanların görüşleri dikkate alınarak düzenleme yapılabilirdi. Türkiye'de eğitim uygulamalarının istikrarı için bu şekilde bir eğitim politikası anlayışının benimsenmesi özlenen bir durumdur.

Yasa gündemde iken başka ülke uygulamaları sıkça örnek olarak gösterildi. Maltepe Üniversitesi Eğitim Fakültesinden Prof. Dr. Ayla Oktay okula başlama kriterlerinin ülkenin nüfus yapısına, ekonomik durumuna, iklim ve coğrafi koşullara, çocuğaverilen değere, çocuğun özelliklerine göre değişmekte olduğunu belirtmiştir. Bu açıdan ailenin çocuğa karşı ilgisi ve okul öncesi eğitimin önemi ortaya çıkmaktadır. İyi bir okul başlangıcı için okul öncesinin yaygınlaştırılması ve ailelerin çocuğu okula hazırlamaları konusunda bilinçlendirme eğitimine alınmaları gerekir. Türkiye'de yerleşik eğitim politikası anlayışı eğitim sisteminde yapılacak düzenlemelerde başka ülke uygulamalarının gösterilmesidir. Eğitim topluma yani kültürel değerlere özgüdür, hatta ülkenin coğrafyası gibi toplumun yaşadığı alandan bile etkilenir. Bu bakımdan eğitsel düzenlemeler yapılırken toplum şartları ve ihtiyaçlar dikkate alınarak düzenleme yapılması daha uygun olacaktır.

Beş yaşında okula başlama uygulaması daha yeni olduğundan uygulamanın yerindeliği alanda yapılacak çalışmalara bağlıdır. Ancak öğretmen yetiştirme programlarının buna göre yeniden düzenlenmesi bir zorunluluktur.

Kaynakça

Aksoy H H (2012). Piyasa Memnuniyetinin Yeni Aracı: Kesintili, Dini, Mesleki ve Okul Dışında Eğitim. *Eğitim Bilim Toplum*, 40, 9-24.

Balcı A (1997). *Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara.

Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi (2012). 5.1.1961 tarih ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi Hakkında Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin Güncellenen Görüşü. <http://www.fed.boun.edu.tr/default.asp?MainId=18>. Son erişim tarihi, 12.11.2012.

Demirtaş Z (2011). Gelişim Dönemleri ve Özellikleri Açısından Zorunlu Eğitim. *Eğitime Bakış*, 7(21), 25-30.

Eğitim-Bir-Sen (2012). 4+4+4 Yeni Eğitim Sistemi: Ne getiriyor? Neler olmalı? <http://www.egitimbirsen.org.tr/yayinlarimiz/236-egitimbirsen.org.tr-236.pdf>. Son erişim tarihi, 21.02.2013.

Eğitim-Sen (2012). 12 Yıllık Kademeli Zorunlu Eğitim Yasa Teklifine Yönelik Rapor. egitimsen.org.tr/down/rapor.pdf. Son erişim tarihi, 27.09.2012.

ERG (2012). 18 Soruda "4+4+4 Yaşa Teklifi". <http://erg.sabanciuniv.edu/node/792>. Son erişim tarihi, 27.07.2012.

ERG (2012). TBMM Genel Kurulu'nda Görüşülmeye Başlanan "İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" Hakkında Değerlendirme. http://erg.sabanciuniv.edu/sites/erg.sabanciuniv.edu/files/ERG.GerekliDeğerlendirme.4_4_4.YasaTeklifi.pdf. Son erişim tarihi, 27.07.2012.

Gündüz M (2011). Zorunlu ve Kesintisiz Eğitimin Kısa Tarihi. *Eğitime Bakış*, 7(21), 3-10.

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fakülte Kurulu (2012). 05.01.1961 Tarih 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi' ne İlişkin Görüşler. www.egitim.hacettepe.edu.tr/.../4+4+4EgtFakKurulKarar.pdf. Son erişim tarihi, 27.07.2012.

İnal K (2012). AKP'nin Reform Mantığı ve '4+4+4'ün İdeolojik Eleştirel Analizi. *Eğitim Bilim Toplum*, 10(39), 78-92.

Karadeniz C B (2012). Öğretmenlerin 4+4+4 Zorunlu Eğitim Sistemine İlişkin Görüşleri. *Eğitim Bilim Toplum*, 10 (40), 34-53.

Karasar N (2004). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara : Nobel Yayın Dağıtım.

Kurul N (2012). Geleceğin Eğitimi ve 'Yeni' Zorunlu Eğitim Modeline İlişkin Çıkarımlar. *Eğitim Bilim Toplum*, 10 (39), 42-77.

MEB (2012). 12 Yıllık Zorunlu Eğitim: Sorular-Cevaplar. http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12Yil_Soru_Cevaplar.pdf. Son erişim tarihi, 29.01.2013.

MEB, İlköğretim Kurumlar Yönetmeliği, http://mevzuat.meb.gov.tr/html/225_0.html. Son erişim tarihi, 07.09.2012.

Müftüoğlu Ö (2012). Emek Piyasalarının Yeniden Yapılanması Sürecinde 4+4+4 Formülü. *Eğitim Bilim Toplum*, 10(40), 25-33.

ODTÜ Eğitim Fakültesi (2012). 5.1.1961 tarih ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi Hakkında ODTÜ Eğitim Fakültesinin Görüşü, www.fedu.metu.edu.tr. Son erişim tarihi, 27.07.2012.

Okçabol R (2012). Gericileşmenin ve Piyasalaşmanın Şifreleri 635.651.652.653, 666, 4+4+4 ve ... *Eğitim Bilim Toplum*, 10(39), 28-41.

Sarpkaya R, Erdem A R ve Yılmaz S (2012). Türk Eğitim Sistemindeki 4+4+4 Değişikliğinin Karar Süreci Açısından İrdelenmesi. <http://www.eyuder.org/?p=373>. Son erişim tarihi, 28.03.2013.

Senemoğlu N (2009). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim; Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi.

TTB (2012). Umudumuzun Çiçekleri Çocuklarımızın Hep Yanında Olacağız. <http://www.ttb.org.tr/index.php/Haberler/444-3289.html>. Son erişim tarihi, 21.01.2013.

Türk Eğitim-Sen (2012) TBMM’de Sınıf Öğretmenlerinin Haklarını Koruduk. *Türk Eğitim-Sen Aylık Haber Bülteni*, 9 (96), 12.